

Het weerbericht

Volgens de weerman gaat het morgen regenen, maar in de middag klaart het op en wordt het 21 graden. Hoe anders zou dit weerbericht klinken als je alleen maar geluid mag maken? De leerlingen maken hun eigen weerbericht dat alleen mag bestaan uit zelfgemaakte klanken.

Opdracht: Maak een muzieknotatie bij het weerbericht en voer deze uit met lichaamspercussie.

Doelen

- ◆ Met deze les kun je aansluiten bij **kerndoel 42, 43 en 54**: De leerlingen gaan aan de slag met het thema weer, waar het klimaat en temperatuur goed aan gekoppeld kan worden. Daarnaast leren de leerlingen beelden, muziek, taal, spel en beweging te gebruiken, om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren. In het bijzonder muziek om te zetten in een grafische weergave van een thema. De leerlingen leren te reflecteren op het werk van henzelf en de ander.
- ◆ De leerling weet wat tempo is. De leerling kan het verschil in langzame en snelle muziek horen.
- ◆ De leerling weet wat hard en zacht is. De leerling kan hard en zacht herkennen en toepassen in muziek.
- ◆ De leerling kan zijn of haar muzikale ideeën uitwerken in een grafische notatie. De leerling kan een muziekstuk volgen aan de hand van een grafische notatie. De leerling kan een grafische notatie vertalen naar muziek of geluid.
- ◆ De leerling kan zijn of haar lichaam gebruiken om (ritmische) geluiden te maken.
- ◆ De leerling creëert met behulp van een brainstorm.

Materiaal

Je hebt nodig voor onderzoek:

- Een groot vel papier en een pen, om de brainstorm door middel van een woordweb mee uit te voeren.
- Onderaan de lesbeschrijving staat een pagina met woorden rondom het weer, die je als inspiratie voor de brainstorm kunt gebruiken.

Bijzonderheden:

- Zet de bijlagen 2 en 3 klaar op het digibord of print de bijlagen eenmaal (groot) om te laten zien.

En verder

Uitzending 'Het Klokhuis' over het weerbericht:

<https://www.hetklokhuis.nl/tv-uitzending/4302/weerbericht>

De les in fases

Oriënteren

1. Toon het beeldmateriaal van de bouwsteen betekenis en bespreek het kort.
 - Welke soorten weer ken je allemaal? [sneeuw, regen, onweer, hagel, storm, zonnig, koud, warm, miezeren, vriezen, wind, mist]
 - Wat is jouw favoriete seizoen?
 - Kijk jij wel eens naar het weerbericht?
2. Toon het beeldmateriaal van de bouwsteen (bouwstenen) muziekaspect of herhaal mondeling met de leerlingen de doelen, inhoud en de aandachtspunten.
3. Toon het beeldmateriaal van de bouwsteen (bouwstenen) werkwijze of herhaal mondeling met de leerlingen de doelen, inhoud en de aandachtspunten.

Onderzoeken en uitvoeren

1. Toon het beeldmateriaal van de bouwsteen (bouwstenen) onderzoek of herhaal mondeling met de leerlingen de doelen, inhoud en de aandachtspunten.
2. Voer samen met de leerlingen in ieder geval de volgende warming-up uit:

Warming-up klassikaal. Maak klassikaal een woordweb rondom het thema 'weer' en de geluiden die daarbij passen, of laat de leerlingen individueel of in groepjes een woordweb maken. Gebruik de woorden van bijlage 1 als inspiratie. Laat de leerlingen daarna een koppeling maken naar de verschillende muziekaspecten: toonhoogte, dynamiek, tempo en ritme. Welke geluiden van het woordweb klinken bijvoorbeeld vooral hoog, welke laag, welke hard, welke zacht, welke snel, welke langzaam, welke kort en welke lang?

Wanneer je meer tijd aan de warming-up kunt besteden, kun je ook de overige warming-ups uitvoeren:

Warming-up klassikaal. Toon het voorbeeld van een grafische notatie van een zonnige lentedag op het bord (bijlage 3). Bespreek met de leerlingen welke muziekaspecten er te zien zijn [dynamiek in de kleine en grote stippen van de specht en tempo in het steeds sneller opvolgen van de stippen van de specht. Voer de grafische notatie samen uit, waarbij je bespreekt op welke manier je elk geluid gaat uitvoeren [Suggestie: fluitmelodie gefloten of geneuried, de specht door op tafel te kloppen].
3. Voer de volgende opdracht uit:
 - Presenteer de landkaart van bijlage 2 groot op het bord of teken zelf een landkaart van Nederland. Vertel dat de leerlingen op deze kaart het weerbericht gaan maken, door geluiden die bij een bepaald weer passen op te schrijven in een grafische notatie.
 - Deze notatie moeten zij ook kunnen uitvoeren, door middel van hun stem en lichaamspercussie.
 - Verdeel de klas in 6 groepen. Elke groep kiest één provincie (of deel de groepen in), die een weersvoorspelling voor dat gedeelte van het land gaan maken. Verdeel de verzonden weersvoorspellingen bij de slides in de oriëntatie over de groepjes, om te voorkomen dat er dezelfde weersvoorspellingen worden gemaakt.
 - Geef elk groepje 1 A4-papier en schrijfwaren. Laat de leerlingen de weersvoorspelling grafisch uitwerken, waarbij ten minste één muziekaspect zichtbaar verwerkt is. Het is belangrijk dat zij hebben nagedacht over:
 - Hoe ze een bepaald weerbericht vertalen naar geluid (hiervoor kunnen zij het woordweb van de brainstorm gebruiken)
 - Hoe ze dat geluid gaan verklanken (met de stem, bodypercussie, diverse klankbronnen)
 - Hoe ze dat geluid vertalen naar een grafische notatie (opschrijven). Er moet ten minste één muziekaspect (tempo of dynamiek) in verwerkt zijn. Verder mag de grafische notatie ook associatief zijn, het hoeft dus niet letterlijk het weer te zijn, het mag ook een algeheel beeld bij dat weer zijn (zoals een stranddag, een dag op het ijs, een boswandeling in de herfst), aangezien dat ook erg tot de verbeelding spreekt.
 - Ze krijgen hiervoor 15 minuten de tijd.
 - Laat alle groepjes het A4 met hun grafische notatie op het bord hangen, op de plek van een vak (plek van de weersvoorspelling) voor het presenteren van het weerbericht.
 - Ga zelf als weerman- of vrouw voor de landkaart staan en wijs steeds een andere weersvoorspelling aan. Het groepje van wie de notatie is, voert hem op dat moment uit.

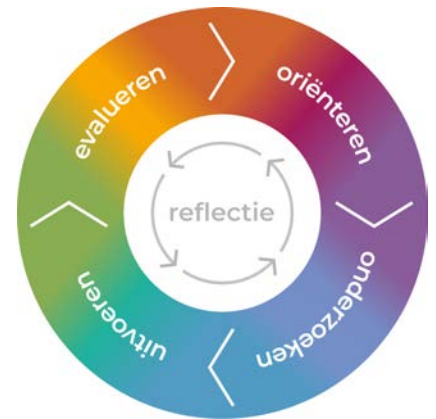
Evaluëren

Bespreek na de uitvoering het werk na met behulp van de volgende vragen:

- ◆ Kon je de weersvoorspelling terug horen in het muziekstuk?
Welke geluiden van het weerbericht zijn je opgevallen?
Kon je de weersvoorspelling terug zien in de notatie?
- ◆ Was de muziek snel of juist langzaam?
- ◆ Was de muziek zacht of hard? Of misschien wel hard en zacht? Waaraan hoorde je dat?
- ◆ Hoe zien de muziekaspecten in de grafische notatie eruit? Denk aan:
hoog-laag
hard-zacht
snel-langzaam
kort-lang
Kon je de grafische notatie uitvoeren / volgen?
- ◆ Welke lichaamsdelen werden gebruikt als instrument?
Welke geluiden werkten goed? Waarom?
- ◆ Welke woorden zag je bij het woordweb of het associatiespel over het thema terug?
Aan welke geluiden moest je denken bij het thema?
Welke woorden heb je gebruikt in je creatie?
Hielp de brainstorm om op ideeën en associaties te komen?

Spelen met lesfasen en lesdoelen

- De lesbeschrijving is een richtlijn, geen keurslijf. Voel je vrij de volgorde van de bouwstenen naar eigen inzicht aan te passen.
- Is het doel van een bouwsteen al bekend, dan is een korte mondelinge herhaling voldoende.

Wisselen bouwstenen

Bij deze les kun je de bouwsteen muziekaspect of werkwijze wisselen. Suggesties hiervoor tref je hieronder aan. Let op: wissel je een bouwsteen dan wordt de tekst van de onderzoeksfase niet automatisch aangepast.

Materie en werkwijze

- Instrumenten 2: in plaats van leerlingen het weerbericht te laten uitvoeren met hun stem, lichaamspercussie en overige klankbronnen, verklanken de leerlingen het weerbericht met instrumenten.

Suggesties geluiden bij het weer voor de brainstorm:

Fonkelende zon
Tsjirpende / kwetterende vogels
Smeltende sneeuw
Miezerende regen
Stortregen
Harde wind
Een zuchtje wind
Krakend ijs
Vallende sneeuwvlokken
Hagel
Bliksem
Onweer
Huilende wind
Ritselende bladeren
Dwarrelende bladeren
Paraplu openen
Kabbelend beekje
Gras dat wordt gemaaid
Bladblazers
Sneeuwschuivers
Zonnebrand dat gesmeerd wordt
Een strandhanddoek die wordt uitgevouwen
Parasol openen
Ijsje likken
Zand onder je voeten
In je handen wrijven van de kou
Sneeuwengelen maken

